

Nariadenie 1071/2009 – prístup na trh cestnej dopravy

Tomáš Moravčík¹

V rámci harmonizácie podmienok na dopravnom trhu bolo európskym parlamentom a radou prijaté nariadenie týkajúce sa podmienok, ktoré musí spĺňať podnik, ktorý chce vstúpiť na dopravný trh cestnej dopravy. Plné znenie tohto nariadenia je ***NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1071/2009 z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré je potrebné dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy.***

Základné pojmy a dôvody pre prijatie nariadenia

V zmysle tohto nariadenia sa pod prevádzkovateľom cestnej dopravy (osobnej alebo nákladnej) rozumie podnik, ktorý prepravuje tovar za poplatok alebo úhradu motorovými vozidlami alebo jazdnými súpravami resp. podnik ktorý vykonáva osobnú dopravu pre verejnosť alebo pre určité kategórie používateľov za úhradu prepravovanými osobami alebo organizátorom dopravy, a to motorovými vozidlami, ktoré sú vyrobené a vybavené tak, aby boli vhodné na prepravu viac než deviatich osôb vrátane vodiča, a ktoré sú určené na tento účel. Povolením sa rozumieme rozhodnutie v správnom konaní, ktorým sa podniku spĺňajúcemu podmienky ustanovené týmto nariadením povoľuje vykonávať povolanie prevádzkovateľa cestnej dopravy. Nariadenie teda upravuje minimálne podmienky, ktoré musí podnik, ktorý chce vstúpiť na trh cestnej dopravy, spĺňať aby mohol začať podnikáť v cestnej doprave. Na Slovensku je týmto povolením napr. koncesná listina.

Európsky parlament a rada v úvode nariadenia uvádzajú viacero dôvodov, pre ktoré bolo prijaté toto nariadenie. Medzi inými napr.:

- *dobudovanie vnútorného trhu cestnej dopravy so spravodlivými podmienkami hospodárskej súťaže si vyžaduje jednotné uplatňovanie spoločných pravidiel v oblasti udeľovania povolenia na výkon povolania prevádzkovateľa nákladnej alebo osobnej cestnej dopravy (ďalej len „povolanie prevádzkovateľa cestnej dopravy“). Tieto spoločné pravidlá prispievajú k dosiahnutiu vyššej úrovne odbornej kvalifikácie prevádzkovateľov cestnej dopravy, racionalizácii trhu a zlepšeniu kvality služby v záujme prevádzkovateľov cestnej dopravy, ich zákazníkov a celého hospodárstva, ako aj k väčšej bezpečnosti cestnej premávky. Uľahčia aj skutočné uplatnenie práva prevádzkovateľov cestnej dopravy usadiť sa.*
- *Je potrebné modernizovať platné pravidlá udeľovania povolenia na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, aby sa zabezpečilo jednotnejšie a účinnejšie uplatňovanie týchto pravidiel. Keďže dodržiavanie týchto pravidiel predstavuje hlavnú podmienku prístupu na trh Spoločenstva a keďže v oblasti prístupu na trh sú uplatniteľnými nástrojmi Spoločenstva nariadenia, nariadenie sa ukazuje ako najvhodnejší nástroj na úpravu udeľovania povolenia na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy.*

¹ Ing. Tomáš Moravčík, PhD, ČSAD Invest Logistics, tomas.moravcik@csadinvest.sk, 041/56 55 666

Prístup na trh

Podnik, ktorý chce vstúpiť na trh cestnej dopravy musí splňať štyria základné podmienky pre udelenie povolenia:

1. Musí mať stabilné a skutočné sídlo v členskom štáte
2. Musí byť bezúhonný
3. Musí preukázať zodpovedajúcu finančnú spoľahlivosť
4. Musí preukázať požadovanú odbornú spôsobilosť

Jednotlivé štáty môžu navyše rozhodnúť o plnení ďalších dodatočných podmienok, ktoré však musia byť primerané a nediskriminačné voči podnikom z iných štátov. Všetky vyššie uvedené podmienky sa už v súčasnosti na Slovensku vyžadujú od subjektov, ktoré chcú získať povolenie na podnikanie v cestnej doprave a tieto podmienky musia byť preukázané v príslušnom správnom jednaní.

- **požiadavka usadenia:** žiadateľ o vydanie povolenia musí preukázať, že má sídlo v členskom štáte a musí sa preukázať príslušnými priestormi, v ktorých bude podnikanie vykonávať. V tých priestoroch je zároveň povinný uchovávať doklady o podnikateľskej činnosti (účtovné doklady, doklady o riadení zamestnancov, doklady o dodržiavaní sociálnej legislatívy a pod.).
- **požiadavka bezúhonnosti:** v tejto podmienke majú členské štáty pomerne veľkú voľnosť a s výnimkou niektorých ustanovení nariadenia, ktoré musia byť dodržané, jednotlivé členské štáty môžu určiť podmienky, ktoré majú podniky a vedúci dopravy splňať s cieľom vyhovieť tejto požiadavke. Medzi prípady ktoré môžu ohroziť plnenie tejto podmienky patrí napr. to ak bol podnik alebo vedúci dopravy odsúdený alebo sankcionovaný za porušenie napr. obchodného práva, za porušenia v oblasti cestnej premávky, nezákonné obchodovanie s ľuďmi alebo drogami a pod. Podmienky bezúhonnosti môže navyše ohroziť skutočnosť, ak bol vedúci podniku alebo dopravný podnik v niektorom členskom štáte sankcionovaný alebo odsúdený za závažné porušenie predpisov Spoločenstva najmä v súvislosti so sociálnou legislatívou, nedodržaním maximálnych hmotností a rozmerov vozidiel, porušenie predpisov súvisiacich s prepravou nebezpečných vecí a pod.
- **podmienka finančnej spoľahlivosti:** v súlade s nariadením sa od podniku v cestnej doprave vyžaduje, aby bol podnik neustále schopný plniť svoje finančné záväzky počas celého účtovného roku. Na tento účel musí podnik na základe ročnej účtovnej zvierky (potvrdenej audítorom) potvrdiť, že každý rok disponuje imánim a rezervami v hodnote aspoň 9 000 EUR (ak používa jedno vozidlo) a 5 000 EUR na každé ďalšie používané vozidlo. Príslušný orgán tiež môže súhlasiť s preukázaním finančnej spoľahlivosti napr. formou bankovej záruky alebo poistenia.
- **podmienka odbornej spôsobilosti:** podmienku odbornej spôsobilosti musia splňať zodpovední pracovníci podniku. Podmienkou preukázania odbornej spôsobilosti je absolvovanie povinnej písomnej skúšky, ktoré môže byť doplnená o ústnu skúšku (o ústnej skúške rozhoduje príslušný štát). Obsahom skúšky je zistenie, či osoba garantujúca odbornú spôsobilosť, má vedomosti z oblastí, ktoré sú popísané v prílohe 1 tohto nariadenia (napr. občianske právo, sociálne právo, technické normy a pod.). Členské štáty môžu pri preukazovaní odbornej spôsobilosti oslobodiť od skúšky tých uchádzačov, ktorí sú držiteľmi vybraných vysokoškolských alebo odborných kvalifikácií, t.j. uchádzať môže odbornú spôsobilosť preukázať dokladom o príslušnom vzdelaní v odbore. . Taktiež je možné oslobodiť od skúšky uchádzača,

ktorý preukáže, že počas 10 rokov pred 4. decembrom sústavne riadil podnik cestnej dopravy v niektorom z členských štátov. Podmienku odbornej spôsobilosti musí v podniku deklarovať osoba, ktoré ma na základe nového nariadenia pridelený štatút vedúceho dopravy.

Vedúci dopravy

Vedúceho dopravy musí vymenovať podnik, ktorý podniká v cestnej doprave. Funkciu vedúceho dopravy musí zastávať minimálne jedna osoba, ktoré spĺňa podmienku bezúhonnosti a odbornej spôsobilosti. Vedúci dopravy má za úlohu skutočne a sústavne riadiť dopravné činnosti podniku. Zároveň musí byť s podnikom v riadnom pracovno právnom vzťahu, alebo musí mať k podniku vzťah ako majiteľ, t.j. musí ísť o zamestnanca podniku, jeho majiteľa alebo akcionára. Vedúci dopravy musí mať taktiež bydlisko na území Spoločenstva. Ak podnik nespĺňa podmienku odbornej spoľahlivosti prostredníctvom vedúceho dopravy, musí podnik vymenovať inú fyzickú osobu (spĺňajúcu túto podmienku), ktorá je na základe zmluvy oprávnená vykonávať v mene podniku úlohy ako vedúci dopravy. Ide v podstate o odborného zástupcu. Táto fyzická osoba môže ako vedúci dopravy riadiť dopravné činnosti najviac u štyroch podnikov, pričom súčet vozidiel týchto podnikov je najviac 50. Členské štáty navyše môžu počet podnikov alebo vozidiel znížiť.

Elektronické registre

V rámci zjednodušenia administratívnych postupov a zlepšenia spolupráce medzi členskými štátmi sa týmto nariadením ustanovuje povinnosť pre členské štáty viesť elektronické registre podnikov cestnej dopravy. Registre majú obsahovať zoznam všetkých podnikov, ktorým bolo vydané povolenie na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy. Minimálne požiadavky na obsah registra sú ustanovené rozhodnutím Komisie č. 2009/992/EÚ. Medzi tieto požiadavky patria napr. údaje o podniku, mená vedúcich dopravy, druh udeleného povolenia a ich počet, zoznam prípadných závažných porušení a pod. Členské štáty zodpovedajú za aktualizáciu údajov v elektronických registroch. Jednotlivé štáty musia tiež do konca roka 2012 vytvoriť podmienky pre prepojenie vnútroštátnych registrov s ostatnými členskými štátmi. Účelom tohto opatrenia je sprístupnenie registrov pre príslušné orgány ktoréhokolvek členského štátu. Ochrana osobných údajov evidovaných v registri musia členské štáty zabezpečiť v súlade so smernicou 95/46/ES.

Vzhľadom na rozsah článku nebolo možné popísať všetky ustanovenia nového nariadenia, priestor dostali najmä najdôležitejšie články a odseky. Je preto v záujme zodpovedných pracovníkov, aby sa s predmetným nariadením oboznámili aj podrobnejšie a venovali čas jeho preštudovaniu.